

Alina Duca

Emilian Duca

# Soluții fiscale pentru perioade de criză

*Reorganizarea afacerilor.  
Aspecte fiscale*

Universul Juridic  
București  
-2009-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2009, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

**S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU  
VA FI COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE  
SEMNĂTURA AUTORULUI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI,  
APPLICATE PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României  
DUCA, ALINA**

**Soluții fiscale pentru perioade de criză,  
Reorganizarea afacerilor, Aspecte fiscale / Alina Duca,  
Emilian Duca. - București : Universul Juridic, 2009  
ISBN 978-973-127-235-1**

I. Duca, Emilian

336.22

**REDACȚIE:** tel./fax: **021.314.93.13**  
tel.: **0732.320.665**  
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

**DEPARTAMENTUL** telefon: **021.314.93.15; 733.673.555**  
**DISTRIBUȚIE:** tel./fax: **021.314.93.16**  
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

**[www.universuljuridic.ro](http://www.universuljuridic.ro)**

**COMENZI ON-LINE,  
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%**

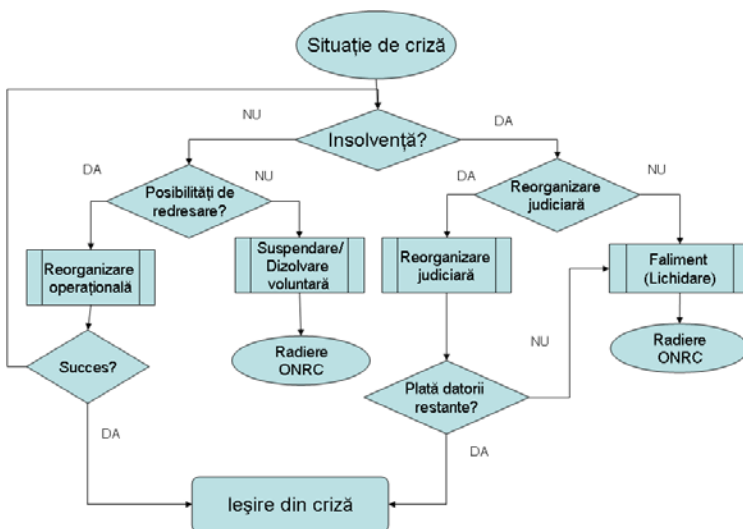
# *Introducere*

Aderarea țării noastre la Uniunea Europeană, la 1 ianuarie 2007, a constituit un pas important pentru economia românească, procesul de dezvoltare, transformare și consolidare a stabilității macroeconomice continuând și după această dată. În prezent, însă, aproape toate statele, chiar și cele mai dezvoltate, se confruntă cu efectele crizei financiare internaționale, fenomen care a generat probleme în toate domeniile de activitate și a marcat profund economia mondială.

Într-un astfel de context, statele lumii sunt obligate să stabilească și să aplice măsuri pentru a evita colapsul economic și a se întoarce la nivelul de dezvoltare dinaintea crizei. Nici România nu face excepție, astfel că sunt necesare, în prezent, eforturi consistente pentru a trece de acest moment dificil al crizei economice. Pentru că, în ciuda tuturor dificultăților și a problemelor destul de grave cu care se confruntă și cărora trebuie să le facă față, țara noastră poate constitui o oportunitate de investiție, cu potențial pentru prezent, dar, mai ales, pentru viitor.

Din perspectivă microeconomică, în perioadele de criză, întreprinzătorii au ca prim obiectiv conservarea substanței (patrimoniului) afacerilor pe care le-au construit și, în măsura posibilului, luarea unor măsuri care să permită reluarea creșterii atunci când economia va permite acest lucru.

Fără a avea pretenția unei analize cuprinzătoare, se pot identifica în schema de mai jos dilemele cu care se confruntă cei mai mulți întreprinzători aflați în situații de criză (a se citi datoriile restante). În astfel de situații, deciziile rapide și ferme fac diferența, iar amânarea implementării unor măsuri de restructurare nu reprezintă deloc o soluție, ci mai degrabă cea mai proastă decizie.



În general, situațiile de criză presupun luarea unor măsuri energice și rapide de reducere a costurilor sau de îmbunătățire a lichidităților ca urmare a presiunii generate de reducerea veniturilor afacerilor.

Unele dintre aceste măsuri au legătură și cu sistemul de impozite și taxe al fiecărui stat – drept pentru care au fost denumite în continuare *soluții fiscale*. Totuși, aceste soluții fiscale trebuie văzute nu ca mijloace de eludare a legislației fiscale, ci ca opțiuni pe care legislația le oferă întreprinzătorilor. Într-adevăr, întreprinzătorii au dreptul de a alege modalitatea în care încep sau termină o afacere, dar au dreptul de a lua și alte decizii, cu impact asupra nivelului impozitelor pe care le plătesc, de-a lungul perioadei în care afacerea funcționează.

Scopul acestei lucrări este acela de a prezenta, într-o formă simplificată și nesofisticată, implicațiile fiscale ale celor mai uzuale decizii de afaceri:

- alegerea formei de organizare;
- optimizarea costurilor (fiscale) ale unei afaceri existente;
- opțiuni de extindere a afacerilor, la nivel individual sau de grup;

- reorganizarea sau încetarea afacerii.

În capitolele 2, 3 și 4, se vor prezenta exemple privind măsuri de reorganizare a activității și implicațiile fiscale ale acestora, începând cu măsuri fiscale care pot fi incluse în planurile de reorganizare operațională ori judiciară și terminând cu costurile fiscale ale operațiunilor de încetare a activității (dizolvare).

Unele opțiuni prezintă avantaje incontestabile din punct de vedere fiscal, în timp ce altele prezintă doar avantajul unei implementări ușoare în practică. Scopul lucrării nu este de a realiza un top/clasament sau un inventar al acestor măsuri (validate sau nu de practică), ci de a furniza câteva elemente necesare construirii unor scenarii viabile de supraviețuire. Dorim totuși să vă atragem atenția că unele dintre aceste măsuri necesită, pentru implementarea lor cu succes, a fi validate și adaptate (cu ajutorul unor consultanți fiscali calificați) pentru cazul concret în care urmează să se aplice.

Nu în ultimul rând, vom încerca să răspundem unei eterne întrebări: „*Sunt utili consultanții (fiscali) în situații de criză?*”. Probabil că o astfel de întrebare are mai multe răspunsuri corecte, însă opțiunea implicării unui consultant calificat la inițierea sau restructurarea unei afaceri nu ar trebui neglijată de nimeni.

În fine, lucrarea își propune să furnizeze un minim de informații necesare procesului decizional, informații destinate unui scop clar definit: ieșirea din criză a afacerii într-o poziție competitivă, mai bună decât concurența. Deși acest obiectiv nu poate fi atins întotdeauna, merită să încercăm!

# Capitolul I

## *Alegerea formei de organizare a afacerii*

**P**rima decizie importantă pe care trebuie să o ia un întreprinzător, după cea de a începe o afacere, este aceea de a *alege* forma de organizare care îi aduce cele mai mari avantaje. Legislația în vigoare conține mai multe forme posibile, fiecare dintre acestea prezentând avantaje sau dezavantaje.

Criteriile utilizate de întreprinzători sunt foarte variate, însă în foarte puține cazuri sunt analizate toate soluțiile posibile. Alegerea formei de desfășurare a activității trebuie să ia în considerare și posibilitățile de a ieși din afacere atunci când condițiile economice nu mai permit continuarea ei. De aceea, chiar de la început este bine să se ia în considerare unele măsuri prealabile pentru ca ieșirea din afacere să aibă loc într-un mod cât mai avantajos (vezi Capitolul 4 pentru detalii).

Într-adevăr, soluții pentru dezvoltarea sănătoasă a unei afaceri se pot găsi și în aceste perioade dificile, de criză, fie că este vorba de forme individuale de desfășurare a activității, ori forme asociative. Pentru înțelegerea plajei de opțiuni, următoarea clasificare poate fi lămuritoare:

- a) *forme individuale de desfășurare a activității/afacerii* (persoană fizică autorizată, întreprindere individuală, asociații familiale, profesii libere/liberale, *valorificarea drepturilor de autor*);
- b) *forme asociative de desfășurare a activității /afacerii* - societăți comerciale, societăți civile cu sau fără personalitate juridică, forme specifice profesiilor liberale, grupuri de interes economic, societăți cooperatiste, societăți agricole, asocieri în participațiune, asociații sau fundații și lista poate continua.

În funcție de scopul și natura activității, există criterii de departajare care permit alegerea uneia sau alteia din aceste forme de organizare, urmărindu-se, în final, optimizarea costurilor și creșterea profitului. Analiza care urmează excede în bună măsură limitarea impusă de fiscalitate, deoarece ia în considerare și unele aspecte de management financiar și operațional. Trebuie, totuși, reținut că scopul acestei analize este acela de a furniza suport pentru deciziile de afaceri, atât în situații de criză, cât și în situații de creștere economică.

1.1.

### Condiții preliminare pentru derularea unei afaceri

**T**rebuie subliniat

că activitățile *lucrative* cu caracter de continuitate necesită, de regulă, o autorizare prealabilă din partea autorităților locale sau organismelor profesionale (în cazul persoanelor fizice autorizate, micilor meseriași sau a liber-profesioniștilor) și/sau înregistrare la Registrul comerțului (numai în cazul comercianților persoane fizice sau persoane juridice).

Deoarece cvasi-majoritatea activităților economice sunt controlate de autoritățile fiscale, vom lua în considerare cu prioritate unele prevederi fiscale relevante. Astfel, Codul fiscal definește redundant *activitatea* ca fiind „*orice activitate desfășurată de către o persoană în scopul obținerii de venit*”. O activitate, în sensul acestei definiții, intră sub incidența legii fiscale dacă este desfășurată *pe cont propriu* și urmărește un scop lucrativ, adică obținerea unui câștig.

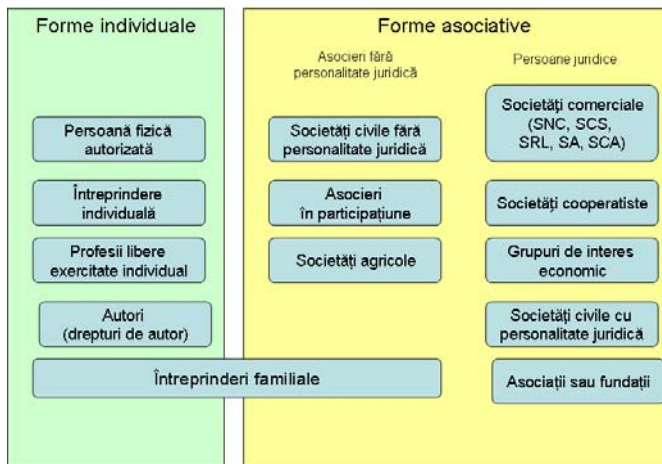
În vreme ce activitatea dependentă este desfășurată de o persoană fizică în cadrul unei relații de angajare, activitatea independentă, așa cum este ea definită de Codul fiscal, reprezintă „*orice activitate desfășurată cu regularitate de către o persoană fizică, alta decât o activitate dependentă*”. Deci, activitatea independentă presupune desfășurarea acesteia:

- (i) în mod obișnuit,
- (ii) în afara unei relații de angajare,
- (iii) pe cont propriu și
- (iv) urmărind un scop lucrativ.

Așa cum precizează Codul de procedură fiscală (art. 14), activitățile generatoare de venituri sunt supuse prevederilor Codului fiscal, adică sunt impozabile, *chiar dacă nu se îndeplinesc cerințele altor dispoziții legale.*

De principiu, majoritatea afacerilor se supune legislației comerciale (Codul comercial, Legea nr. 31/1990 a societăților comerciale și Ordonanța de urgență nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale). Pentru unele activități specifice (consultanța juridică realizată de avocați, activitatea notarilor sau a practicienilor în insolvență și alte profesii reglementate) sunt stabilite reguli speciale pentru desfășurarea de activități în mod independent, prin legile de organizare a profesiei<sup>1</sup>.

Forme de desfășurare a afacerilor



<sup>1</sup> O listă a profesiilor reglementate de Legea nr. 300/2004 poate fi consultată în Anexa 8 la Hotărârea Guvernului nr. 1766/2004 privind aprobarea normelor de aplicare a Legii nr. 300/2004, abrogate de OUG nr. 44/2008. O listă exemplificativă a profesiilor liberale este prezentată în Anexa 1.

*Notă: Întreprinderea familială a fost inclusă în ambele categorii din graficul de mai sus deoarece, conform OUG nr. 44/2008, ea este considerată o formă individuală de organizare a afacerii, dar, în același timp, prezintă caracteristicile unei forme asociative, incluzând pe lângă reprezentant (întreprinzătorul persoană fizică) și membrii familiei.*

**1.2.**

## **Forme individuale de desfășurare a activității**

**P**entru desfășurarea activităților comerciale, persoanele fizice au la dispoziție următoarele forme individuale: persoana fizică autorizată (PFA), întreprinderi individuale și întreprinderi familiale. Pe lângă aceste forme, destinate activităților comerciale, există și alte forme specifice profesiilor libere (liberale) sau, cu titlu de excepție de la regimul de autorizare, valorificarea individuală a drepturilor de autor.

**1.2.1.**

### *Baza legală*

În vederea realizării administrării unei forme individuale de desfășurare a activității, sunt aplicabile prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 44/16.04.2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 328 din data de 25 aprilie 2008. Această ordonanță a abrogat Legea nr. 300/2004 privind autorizarea persoanelor fizice și a asociațiilor familiale care desfășoară activități economice în mod independent. Până în prezent, nu au fost adoptate norme metodologice de aplicare a

OUG nr. 44/2008, drept pentru care pentru clarificarea unor concepte din această ordonanță se va face referire la prevederile normelor metodologice date în aplicarea Legii nr. 300/2004, chiar dacă acestea au fost abrogate.

Sub incidente, de asemenea, prevederile Legii nr. 26/1990 privind Registrul comerțului, Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal al României, Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și Legii nr. 95/2006 privind reforma în sănătate.

Pentru a putea desfășura activități economice, persoanele fizice care obțin venituri din prestarea de servicii în mod individual (ca persoană fizică autorizată, titular al unei întreprinderi individuale sau membru al unei întreprinderi familiale) sunt obligate să se autorizeze conform OUG nr. 44/2008. Ordonanța nu se aplică pentru toate domeniile, fiind exceptate profesiile liberale și activitățile economice reglementate prin legi speciale (vezi și Anexa 1).

### 1.2.2.

#### *Ce este persoana fizică autorizată*

Ordonanța definește persoana fizică autorizată ca fiind cea „*persoană autorizată să desfășoare orice formă de activitate economică permisă de lege, folosind, în principal, forța sa de muncă*”.

#### *Condiții de înregistrare*

Persoana fizică autorizată este obligată să solicite înregistrarea la Registrul comerțului și autorizarea funcționării înainte de începerea activității, în termen de 15 zile de la încheierea acordului de constituire. Limita minimă de vârstă pentru desfășurarea activității economice este de 18 ani împliniți. Totodată, persoana fizică trebuie să îndeplinească și următoarele condiții:

- să nu aibă înscris în cazierul fiscal fapte sancționate de legile financiare, vamale și cele ce privesc disciplina financiar-fiscală;

- să dețină un sediu profesional declarat (are un spațiu cu această destinație, în proprietate, închiriat sau sub altă formă);
- să îndeplinească toate condițiile de funcționare prevăzute de legislația specifică în domeniul sanitar, sanitar-veterinar, protecției mediului și al protecției muncii.

Pentru activitățile economice care necesită condiții de pregătire profesională și/sau de atestare a pregătirii profesionale, persoana fizică trebuie să facă dovada îndeplinirii acestor condiții. În practică, se solicită documente care să ateste existența unei pregătiri profesionale în domeniul în care solicitantul urmează să își desfășoare activitatea, emise de instituții autorizate, de regulă, de Ministerul Educației, Cercetării și Inovării sau Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale.

#### *Aspecte specifice privind desfășurarea activității (economice)*

Principala restricție privind persoana fizică autorizată constă în interdicția de a angaja alte persoane cu contract de muncă pentru desfășurarea activității pentru care a fost autorizată.

În schimb, legea prevede, în mod expres, că persoana fizică autorizată nu va fi considerată angajat al unei terțe persoane chiar dacă colaborarea cu aceasta este *exclusivă*. Persoana fizică autorizată poate colabora cu alte persoane fizice autorizate, titulari de întreprinderi individuale (vezi mai jos), reprezentanți ai întreprinderilor familiale sau cu alte persoane fizice sau juridice, atât pentru exercitarea activității autorizate, cât și într-un alt domeniu. Mai mult, persoana fizică autorizată poate cumula și calitatea de salariat al unei terțe persoane (angajator) care poate funcționa atât în același domeniu, cât și într-un domeniu de activitate diferit de al său.

Persoana fizică autorizată răspunde pentru obligațiile sale cu întreg *patrimoniul de afecțiune*, dacă acesta a fost constituit și, în completare, cu *întreg patrimoniul său* (patrimoniu personal). *Patrimoniul de afecțiune* reprezintă activele (și pasivele aferente) care sunt preluate din averea personală pentru desfășurarea activității autorizate (de ex. terenuri, imobile, autovehicule, computere etc.). În termeni fiscali, patrimoniul de afecțiune este echivalentul *patrimoniului afacerii*.

Legea prevede posibilitatea schimbării statutului persoanei fizice autorizate în întreprindere individuală prin simpla completare a unei cereri, însoțită de o serie de documente.

#### *Aspecte fiscale*

Aspectele fiscale sunt prezentate mai detaliat în cazul persoanei fizice autorizate, urmând ca, în cazul celorlalte forme, să fie prezentate doar aspectele specifice.

##### *A. Impozitul pe venit*

Venitul realizat de persoana fizică autorizată este supus impozitului pe venit, în cota de 16%. Legislația fiscală prevede două sisteme de impunere: sistemul real și cel pe bază de norme de venit.

Opțiunea pentru un sistem sau altul de impunere poate fi schimbată numai după trecerea a doi ani de activitate. Cererea de opțiune pentru stabilirea venitului net în sistem real se depune până la data de 31 ianuarie inclusiv, în cazul contribuabililor care au desfășurat activitate și în anul precedent, respectiv în termen de 15 zile de la începerea activității, în cazul contribuabililor care încep activitatea în cursul anului fiscal.

##### *B. Sistemul real de impunere*

Persoana fizică autorizată impozitată în sistem real presupune efectuarea de plăți anticipate în contul impozitului pe venit, pe baza veniturilor estimate (în primul an) sau a veniturilor anului anterior. La sfârșitul anului va avea loc regularizarea venitului obținut în cursul anului, iar contribuabilul are obligația de a depune o declarație anuală de venit (declarația 200). Sumele de plată rezultate în urma regularizării, în baza deciziei de impunere emisă de către autoritățile fiscale, trebuie achitate în 60 de zile de la emiterea deciziei de către autorități.

Venitul impozabil este calculat ca diferență între veniturile încasate și cheltuielile efectuate pentru realizarea acestor venituri. Printre cheltuielile deductibile prevăzute de lege se numără contribuțiile sociale plătite (pensii, sănătate, șomaj etc.), amortizarea mijloacelor fixe achiziționate, cheltuieli cu achiziționarea de bunuri și servicii destinate afacerii, reclamă și publicitate etc.

Persoana fizică autorizată impozitată în sistem real, trebuie să organizeze și să conducă contabilitatea în partidă simplă (conform art. 15 din OUG nr. 44/2008 și OMF nr. 1040/2004). Evidența contabilă în partidă simplă presupune consemnarea oricărei operațiuni economico-financiare în momentul efectuării ei într-un document justificativ. Dintre documentele justificative, Registrul-jurnal de încasări și plăți și Registrul-inventar au regim de înregistrare la organele fiscale.

De asemenea, sunt aplicabile prevederile privind evidența contabilă din Titlul VI al Codului fiscal, dacă persoana fizică autorizată s-a înregistrat ca plătitor de taxă pe valoarea adăugată sau a înregistrat o cifră de afaceri mai mare decât echivalentul în lei al plafonului de scutire de 35.000 Euro. Evidența privind taxa pe valoarea adăugată se referă la facturi și întocmirea Jurnalului de TVA.

*Impunerea persoanelor fizice autorizate pe bază de norme de venit*

Opțiunea de impunere pe bază de norme de venit se poate exercita pentru activitățile economice limitativ reglementate prin OMF nr. 1847/2003 (lista activităților impuse pe bază de norme de venit este prezentată în Anexa nr. 2). Norma de venit reprezintă o sumă fixă, stabilită anual de către direcțiile generale ale finanțelor publice teritoriale, în funcție de specificul activității și de zona în care vă desfășurați activitatea.

Persoana fizică autorizată care desfășoară activități pentru care venitul net se determină pe bază de norme de venit nu are obligația de a organiza și conduce contabilitatea în partidă simplă.

Principalul avantaj pentru acest sistem este că persoana fizică autorizată nu este obligată să completeze registrele și documentele justificative prevăzute în cazul utilizării sistemului real de determinare a veniturilor. Pe de altă parte, persoana fizică autorizată nu poate deduce nici un fel de cheltuieli din norma de venit, inclusiv contribuțiile sociale, pe care le datorează în aceleași condiții ca persoanele fizice autorizate care sunt impozitate în sistem real (vezi mai jos).

### C. Contribuția de asigurări sociale

Conform Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, plata contribuției la asigurările sociale este obligatorie pentru persoana fizică autorizată la nivelul de 31,3% (începând cu data de 1 februarie 2009), calculat la venitul lunar asigurat.

Venitul lunar asigurat este cel stabilit prin declarația de asigurare, suma asigurată fiind stabilită prin voința întreprinzătorului (de exemplu, salariul minim brut pe economie).

Această contribuție se plătește de către întreprinzător, termenul de plată fiind lunar, pe baza calculului efectuat și comunicat de Casa teritorială de pensii la care este asigurat.

### D. Contribuția la asigurările sociale de sănătate

Conform Legii 95/2006 privind reforma în sănătate, persoana fizică autorizată trebuie să plătească o contribuție la fondul asigurărilor de sănătate la nivelul de 5,5% din venitul realizat. Venitul lunar asigurat este cel stabilit prin declarația de asigurare, suma asigurată fiind cea prevăzută în decizia privind plățile anticipate (emisă de organele fiscale).

Întreprinzătorul trebuie să depună o declarație privind plata contribuției la asigurările de sănătate, iar plata trebuie făcută în avans, trimestrial. Plata contribuției se face trimestrial, până la data de 15 ale ultimei luni din fiecare trimestru. După primirea deciziei de impunere pentru anul fiscal precedent, contribuția de asigurări de sănătate se regularizează.

În mod similar, se declară și se plătește contribuția de 0,85% pentru concedii medicale datorată pentru veniturile realizate de persoana fizică autorizată.

### E. Alte contribuții sociale (facultative)

Persoana fizică autorizată se poate asigura opțional în sistemul asigurărilor pentru șomaj, în baza unui contract individual de asigurare, nivelul contribuției fiind de 0.5% din venitul realizat.

Contribuția la fondul de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale este opțională și se realizează în baza unui contract individual de asigurare, nivelul contribuției fiind de 0.4% - 2% din venitul realizat.

*F. Taxa pe valoarea adăugată*

În cazul în care persoana fizică autorizată desfășoară activități care intră sub incidența taxei pe valoarea adăugată (dacă persoana fizică autorizată s-a înregistrat ca plătitor de taxă pe valoarea adăugată sau a înregistrat o cifră de afaceri mai mare decât echivalentul în lei al plafonului de scutire de 35.000 Euro), este obligatorie întocmirea evidențelor cerute de administrarea taxei. De asemenea, pentru prestațiile care intră sub incidența OG nr. 28/1999 privind casele de marcat fiscale, trebuie să achiziționeze casa de marcat, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

*Radierea (închiderea) persoanei fizice autorizate*

În cazul radierii/închiderii unei persoane fizice autorizate, nu există prevederi speciale. Cu toate acestea, trebuie avute în vedere următoarele implicații:

1. Formalitățile de închidere se fac direct la Registrul Comerțului, dar pot fi condiționate de reglarea situației fiscale a persoanei fizice autorizate;
2. La reglarea situației fiscale se vor lua în considerare și următoarele aspecte:
  - În cazul mijloacelor fixe care nu sunt integral amortizate la data încheierii existenței întreprinderii, se va datora impozit pe venit asupra valorii rămase (valoarea de piață, potrivit reglementărilor fiscale în vigoare). În mod similar, se va proceda și în cazul altor active aflate în patrimoniul afacerii (patrimoniul de afecțiune);
  - În cazul bunurilor care trec din patrimoniul afacerii în patrimoniul personal, se aplică și ajustarea taxei pe valoarea adăugată dedusă inițial, în condițiile prevăzute în Titlul VI din Codul fiscal;
  - Toate bunurile care au constituit aport la afacere (au fost incluse în patrimoniul de afecțiune) nu sunt impozabile.

### 1.2.3.

#### *Ce este întreprinderea individuală?*

Întreprinderea individuală este definită, conform OUG nr. 44/2008, ca o „întreprindere economică, fără personalitate juridică, organizată de un întreprinzător persoană fizică”. Aceasta reprezintă o nouă formă individuală de organizare a activității, introdusă de această ordonanță, care însă nu prezintă diferențe notabile față de persoana fizică autorizată, cele două forme fiind foarte asemănătoare.

Principala (și singura) diferență constă în faptul că titularul unei întreprinderi individuale poate angaja cu contract individual de muncă alte persoane, deci poate avea salariați.

Celelalte condiții privind colaborarea cu alte persoane fizice autorizate, întreprinderi familiale, alte persoane fizice sau juridice, participarea la sistemul de pensii, asigurări de sănătate și alte contribuții speciale, taxa pe valoarea adăugată, evidența contabilă, răspunderea pentru îndeplinirea obligațiilor, închiderea întreprinderii individuale sunt identice cu cele prezentate în secțiunea anterioară.

### 1.2.4.

#### *Ce este întreprinderea familială?*

OUG nr. 44/2008 definește întreprinderea familială ca fiind acea „întreprindere economică, fără personalitate juridică, organizată de un întreprinzător persoană fizică împreună cu familia sa”. Această formă de organizare era denumită anterior „asociație familială”. Întreprinderea familială are, pentru moment, un statut incert, putând fi considerată atât întreprindere individuală (prin existența unui întreprinzător persoană fizică), cât și formă asociativă, din perspectiva modului de repartizare a venitului întreprinderii familiale către membrii familiei.

#### *Condiții de înregistrare*

Întreprinderea familială (IF) se constituie printr-un acord de constituire, încheiat de membrii familiei, în formă scrisă, iar gestiunea intereselor întreprinderii se realizează de către reprezentantul desemnat, în temeiul unei procuri speciale.

Ca și în cazul persoanei fizice autorizate și al întreprinderii individuale, la întreprinderea familială este obligatorie solicitarea înregistrării la Registrul Comerțului și autorizarea funcționării înainte de începerea activității, în termen de 15 zile de la încheierea acordului de constituire. Dacă reprezentantul întreprinderii familiale nu solicită acest lucru în 7 zile de la încheierea acordului de constituire, oricare din membrii acesteia pot face solicitarea.

Limita minimă de vârstă pentru desfășurarea activității economice de către reprezentantul întreprinderii familiale este de 18 ani împliniți. Pentru membrii întreprinderii familiale, această limită este de 16 ani împliniți. Totodată, trebuie îndeplinite aceleași condiții legale ca în cazul autorizării persoanei fizice autorizate.

#### *Aspecte specifice privind desfășurarea activității*

Întreprinderea familială, prin reprezentantul său, poate colabora cu alte persoane fizice autorizate, titulari de întreprinderi individuale, reprezentanți ai întreprinderilor familiale sau cu alte persoane fizice sau juridice, atât pentru exercitarea activității autorizate, cât și într-un alt domeniu.

Întreprinderea familială nu poate angaja alte persoane cu contract de muncă în afara membrilor familiei stipulați în acordul de constituire. Membrii întreprinderii familiale pot întruni simultan și calitatea de persoană fizică autorizată sau titulari de întreprinderi individuale și, de asemenea, pot fi salariați ai unei terțe persoane care activează în același domeniu de activitate sau în domeniu diferit.

Pentru datoriile contractate de reprezentant, membrii întreprinderii familiale răspund cu *patrimoniul de afecțaiune*, dacă acesta a fost constituit și, în completare, cu întreg patrimoniul personal, *corespunzător cotelor de participare prevăzute în acordul de constituire*.

### Aspecte fiscale

Metoda de organizare și conducere a contabilității este cea în partidă simplă. Întreprinderea familială se supune aceluiași prevederi referitoare la contribuțiile de asigurări sociale, contribuțiile la asigurările sociale de sănătate, alte contribuții sociale și taxa pe valoarea adăugată. În ce privește impozitul pe venit, *deși calculul venitului impozabil este realizat la nivelul întreprinderii familiale, fiecare persoană membră a întreprinderii familiale este subiect individual la plata impozitului pe venit.*

### Radierea (închiderea) întreprinderii familiale

Operațiunea de radiere (închidere) a întreprinderii familiale se realizează în aceleași condiții ca în cazul persoanei fizice autorizate.

#### 1.2.5.

### Avantaje și dezavantaje ale formelor individuale de desfășurare a activității

Ca o concluzie preliminară, prezentăm, în continuare, principalele avantaje și dezavantaje ale formelor individuale de desfășurare a activității.

Avantaje	Dezavantaje
<ul style="list-style-type: none"><li>• procedura de înregistrare, deși presupune întocmirea unei documentații, este mult mai simplă și mai puțin costisitoare decât în cazul formelor asociative.</li><li>• pot dispune de banii încasați în orice moment fără a fi nevoie să aștepte sfârșitul anului pentru încasarea dividendelor. În plus, nu datorează impozit pe</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• au posibilități mai reduse de extindere a activității. Fiind, de regulă, afaceri de dimensiuni mai reduse, obținerea unor credite pentru dezvoltare poate fi mai dificilă.</li><li>• răspund pentru obligațiile lor cu patrimoniul de afecțiune, dar și cu <i>patrimoniul personal</i> (locuința, autoturism</li></ul>

<b>Avantaje</b>	<b>Dezavantaje</b>
<p>dividende (16%), ca în cazul societăților comerciale.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• plătesc impozitul pe venit la sumele încasate efectiv din care se scad cheltuielile efectuate (de regulă, plătite) în același exercițiu financiar/ an fiscal.</li> <li>• datorează impozit pe venit (16%) și contribuție de asigurări de sănătate (5,5%) pentru venitul net (diferența între veniturile încasate și cheltuielile deductibile). Contribuția de asigurări sociale se aplică la venitul asigurat și reprezintă cheltuială deductibilă din venitul impozabil. Costul pentru angajator este mult mai redus față de costurile angajării unui salariat.</li> <li>• se pot încheia contracte pentru servicii de consultanță și management, spre deosebire de micro-întreprinderi (prezentate în altă secțiune).</li> <li>• legislația prevede în mod expres că persoana fizică (autorizată sau titular de întreprindere individuală) care are un contract de colaborare exclusivă cu un terț nu poate fi considerată angajat (salariat) al acestuia.</li> <li>• persoanele fizice care desfășoară activități în mod</li> </ul>	<p>personal, alte bunuri imobile sau mobile personale), în limitele prevăzute de Codul de procedură fiscală și de Codul de procedură civilă.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• nu pot activa în domeniul profesiilor libere sau acelor activități economice supuse unor reglementări speciale și care prevăd forme specifice de organizare.</li> <li>• trebuie să țină contabilitate în partidă simplă, pentru care legislația este neclară și presupune realizarea unor operațiuni manuale (nu există software specializat în acest domeniu)</li> <li>• serviciile prestate trebuie să fie documentate prin rapoarte de lucru sau alte documente justificative pentru beneficiar.</li> <li>• persoana fizică autorizată și întreprinderea familială nu pot angaja salariați.</li> <li>• activitatea desfășurată de persoana fizică autorizată și întreprinderea individuală poate fi considerată activitate dependentă dacă nu sunt îndeplinite criteriile prevăzute de Codul fiscal.</li> </ul>